

POSTANOWIENIE

Dnia 28 września 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Marcin Łochowski

w sprawie z wniosku E.S.
z udziałem M.S.
o podział majątku wspólnego,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 28 września 2021 r.,
na skutek skargi kasacyjnej wnioskodawczyni
od postanowienia Sądu Okręgowego w R.
z dnia 21 maja 2020 r., sygn. akt V Ca (...),

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. zasądza od E.S. na rzecz M.S. kwotę 2700 (dwa tysiące siedemset) zł tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Wnioskodawczyni wniosła skargę kasacyjną od postanowienia Sądu Okręgowego w R. z 21 maja 2020 r., zaskarżając to postanowienie w całości, wnosząc o jego uchylenie i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania. W uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżąca powołała się na oczywistą zasadność skargi oraz występujące w sprawie istotne zagadnienia prawne:

1) Czy wzrost udziału w majątku wspólnym wynikający z darowizny ze strony rodziców jednego małżonka na rzecz tego małżonka uznać należy za postać jego przyczynienia się do zwiększenia się majątku wspólnego?

2) Czy stwierdzony alkoholizm trwający ponad 20 lat u jednego z małżonków, a w późniejszym czasie zdrada małżeńska, opuszczenie rodziny i pozostawanie w nieformalnym związku w czasie trwania małżeństwa (prowadzenie podwójnego życia) koliduje z zasadami współżycia społecznego i ma znaczenie przy ocenie tzw. „ważnych powodów” przy ustalaniu udziałów w majątku wspólnym, uwzględniając stopień, w którym każdy z małżonków przyczynił się do powstania tego majątku (art. 43 § 2 k.r.o.)?

W odpowiedzi na skargę uczestnik postępowania wniósł o jej oddalenie oraz zasądzenie kosztów postępowania kasacyjnego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Istotnym zagadnieniem prawnym w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. jest zagadnienie nowe, nierozwiązane dotychczas w orzecznictwie, którego wyjaśnienie może przyczynić się do rozwoju prawa. Przedstawienie okoliczności uzasadniających rozpoznanie skargi kasacyjnej ze względu na występujące w sprawie istotne zagadnienie prawne polega na sformułowaniu samego zagadnienia wraz ze wskazaniem konkretnego przepisu prawa, na tle którego to zagadnienie występuje oraz wskazaniu argumentów prawnych, które prowadzą do rozbieżnych ocen prawnych, w tym także na sformułowaniu własnego stanowiska przez skarżącego. Wywód ten powinien być zbliżony do tego, jaki jest przyjęty przy przedstawianiu zagadnienia prawnego przez sąd odwoławczy na podstawie art. 390 k.p.c. (postanowienie Sądu Najwyższego z 9 maja 2006 r., V CSK 75/06). Analogicznie należy traktować wymogi konstrukcyjne samego zagadnienia prawnego, formułowanego w ramach przesłanki z art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. oraz jego związek ze sprawą i skargą kasacyjną, która miałaby zostać rozpoznana przez Sąd Najwyższy. Zagadnienie prawne powinno, przede wszystkim, być sformułowane w oparciu na okolicznościach mieszczących się w stanie faktycznym sprawy, wynikającym z dokonanych przez sąd ustaleń (postanowienie Sądu Najwyższego z 7 czerwca 2001 r., III CZP 33/01), a jednocześnie być

przedstawione w sposób ogólny i abstrakcyjny tak, aby umożliwić Sądowi Najwyższemu udzielenie uniwersalnej odpowiedzi, niesprowadzającej się do samej subsumpcji i rozstrzygnięcia konkretnego sporu (postanowienia Sądu Najwyższego: z 15 października 2002 r., III CZP 66/02; z 22 października 2002 r., III CZP 64/02 i z 5 grudnia 2008 r., III CZP 119/08) i pozostawać w związku z rozpoznawaną sprawą, co oznacza, że sformułowane zagadnienie prawne musi mieć wpływ na rozstrzygnięcie danej sprawy (postanowienia Sądu Najwyższego: z 13 lipca 2007 r., III CSK 180/07; z 22 listopada 2007 r., I CSK 326/07), a w końcu, dotyczyć zagadnienia budzącego rzeczywiście istotne (poważne) wątpliwości.

Skarżąca nie sporządziła w sposób prawidłowy uzasadnienia wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania w zakresie sformułowanych przez nią zagadnień prawnych. Po pierwsze, pomimo sformułowania przez skarżącą dwóch zagadnień prawnych, w uzasadnieniu nie zostały one w żaden sposób wyodrębnione. Po drugie, z zaledwie dwuzdaniowego wywodu skarżącej w tym zakresie (k. 9 skargi kasacyjnej) wynika jedynie, że podstawę zagadnień stanowi niedoprecyzowanie przez ustawodawcę użytego w art. 43 § 2 k.r.o. pojęcia „ważne powody”. Skarżąca nie przedstawiła poza tym stwierdzeniem żadnych argumentów wskazujących na możliwe rozbieżne interpretacje prawne tego pojęcia. Wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania wraz z uzasadnieniem jest natomiast odrębną konstrukcyjnie i funkcjonalnie częścią skargi kasacyjnej i nie jest rzeczą Sądu Najwyższego poszukiwanie w innych częściach skargi argumentów na uzasadnienie podniesionych w nim twierdzeń. Wniosek ten podlega analizie na etapie przedsądu, natomiast przytoczone podstawy kasacyjne i ich uzasadnienie oceniane są dopiero po przyjęciu skargi do rozpoznania, w trakcie jej merytorycznego rozpoznawania. Oba te elementy muszą być przez skarżącego wyodrębnione, oddzielnie przedstawione i uzasadnione, a dla spełnienia wymogu z art. 398⁴ § 2 k.p.c. nie wystarczy odwołanie się do podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia, mimo że argumenty mogą być podobne (postanowienie Sądu Najwyższego z 14 maja 2020 r., I CSK 380/19). Po trzecie, Sąd Najwyższy wyjaśniał już, że źródła pochodzenia majątku wspólnego małżonków mogą mieć różnorodny charakter i nie jest obojętne to, w jakiej proporcji pozostaje rzeczywisty wkład małżonka w powstanie majątku wspólnego do jego całej wartości. Niemniej

nawet istotnie różny stopień przyczynienia się małżonków do powstania majątku wspólnego nie stanowi samodzielnej podstawy ustalenia nierównych udziałów w tym majątku (zob. np. postanowienia Sądu Najwyższego: z 23 września 1997 r., I CKN 530/97; z 2 października 1997 r., II CKN 348/97; z 17 maja 2002 r., I CKN 643/00; z 24 kwietnia 2013 r., IV CSK 553/12; z 8 lutego 2018 r., II CNP 11/17). Nie jest natomiast możliwe abstrakcyjne zdefiniowanie pojęcia „ważnych powodów” w rozumieniu art. 43 § 2 k.r.o. O tym bowiem w konkretnej sprawie decyduje całokształt okoliczności (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 5 października 1974 r., III CKN 190/74). Ważnym powodem jest w szczególności naganne postępowanie małżonka, przeciwko któremu jest skierowane żądanie ustalenia nierównych udziałów, polegające na tym, że w sposób rażący lub uporczywy nie przyczyniał się on do powstania dorobku stosownie do sił i możliwości zarobkowych (zob. uchwałę Sądu Najwyższego z 26 listopada 1973 r., III CRN 227/73; postanowienie Sądu Najwyższego z 2 października 1997 r., II CKN 348/97).

Skarżąca nie wykazała też, że skarga jest oczywiście uzasadniona. Skarga jest bowiem oczywiście uzasadniona, jeżeli zaskarżone nią orzeczenie zapadło wskutek oczywistego naruszenia prawa, zaś oczywiste naruszenie prawa powinno być rozumiane jako widoczna, bez potrzeby dokonywania pogłębionej analizy jurystycznej, sprzeczność wykładni lub stosowania prawa z jego brzmieniem albo powszechnie przyjętymi regułami interpretacji (postanowienia Sądu Najwyższego: z 26 lutego 2001 r., I PKN 15/01 i z 17 października 2001 r., I PKN 157/01). Skarżąca powinna wykazać kwalifikowaną postać naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego, widoczną *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej (postanowienie Sądu Najwyższego z 11 grudnia 2009 r., II PK 223/09). Ma to być przy tym zasadność łatwo dostrzegalna już nawet przy pobieżnej lekturze skargi (postanowienie Sądu Najwyższego z 7 maja 2010 r., V CSK 459/09).

Po pierwsze, uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie wskazuje, jaki przepis, bądź przepisy - zdaniem skarżącej - zostały naruszone przez Sąd II instancji w sposób rażący. Po drugie, uzasadnienie wniosku zmierza w znacznej mierze do zakwestionowania dokonanej w sprawie oceny dowodów oraz poczynionych ustaleń faktycznych. Tymczasem, zawarty w art. 398³

§ 3 k.p.c. zakaz oparcia skargi kasacyjnej na zarzutach dotyczących ustalenia faktów lub oceny dowodów oraz związanie Sądu Najwyższego ustaleniami faktycznymi stanowiącymi podstawę zaskarżonego orzeczenia oznacza niedopuszczalność powoływania się przez skarżącego na wadliwość orzeczenia sądu drugiej instancji, polegającą na ustaleniu faktów lub niewłaściwie przeprowadzonej ocenie dowodów, również we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania (postanowienie Sądu Najwyższego z 15 października 2020 r., IV CSK 136/20). Już tylko z tego względu wywód dotyczący oczywistej zasadności skargi nie może być uznany za przekonujący.

Co więcej, łączenie przesłanki oczywistej zasadności skargi z występowaniem w sprawie istotnego zagadnienia prawnego jest wykluczone. Sąd Najwyższy wielokrotnie zwracał już uwagę, że jednoczesne uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania występującymi w sprawie wątpliwościami prawnymi (zagadnienie prawne, potrzeba wykładni przepisów) generalnie wyklucza przyjęcie, że skarga jest oczywiście uzasadniona. Nie jest możliwa sytuacja, w której orzeczenie jest oczywiście wadliwe, a jednocześnie w sprawie występuje tak poważna wątpliwość prawna, że wymaga interwencji i rozstrzygnięcia przez Sąd Najwyższy (postanowienie Sądu Najwyższego z 26 listopada 2013 r., I UK 291/13). Co jest sporne nie może być przecież oczywiste (postanowienie Sądu Najwyższego z 9 kwietnia 2014 r., V CSK 383/13).

Według Sądu Najwyższego, nie ma przy tym innych przyczyn uzasadniających przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, w szczególności nieważności postępowania (art. 398⁹ § 1 pkt 3 k.p.c.).

Z tych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 1 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania a zgodnie z art. 520 § 2 k.p.c. oraz § 10 ust. 4 pkt 2 w zw. z § 4 ust. 1 pkt 8 w zw. z § 2 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz.U. z 2015 r., poz. 1800 ze zm.) obciążył wnioskodawczynię kosztami postępowania kasacyjnego.

